

Звідси висновок – необхідно систематично провітрювати приміщення (в будинку, в аудиторії, лабораторії). І, якщо «театр починається з вішалки», то продуктивність розумової праці – з квартирки.

Впливає на результат розумової праці і те, як сидить людина, як правильно тримає книгу (25-30 см від очей), як освітлене приміщення.

Велике значення має харчування. Про харчування зараз говорять скрізь і всюди, і багато, а про дієти з метою схуднути – ще більше. А от всерйоз починають цікавитися цими проблемами, лише коли починає гриміти грім: з'являються хвороби – виразки, гепатити, нефрити, камені, з'являються зайві кілограми. Скрізь і всюди необхідно дотримуватися почуття міри в їжі, пам'ятати, що шкідливих продуктів немає, всі продукти корисні, всі потрібні. Але важлива пропорція: більше овочів, фруктів, менше жиру. Необхідна різноманітність продуктів і, головне, правильне поєднання або комбінування різних продуктів: білки, вуглеводи, жири, вітаміни та маса різних мікроелементів – особливо калій, кальцій, магній.

Результати багатьох досліджень показують, що в різні дні тижня 15-20% студентів приходять на заняття не поснідавши (не встигли!). У таких студентів гірші показники працездатності, вони роблять більше помилок. У кінцевому підсумку це призводить до захворювання шлунка та дванадцятипалої кишки (гастрит, дуоденіт, виразки).

Для продуктивної розумової роботи дуже важливі тривалість і глибина сну. Під час сну відбувається відновлення працездатності клітин кори головного мозку та інших систем організму. Тривалість сну повинна бути не менше 7–8 годин. Перед сном за 2,5–3 години – не їсти й побути на свіжому повітрі хоча б 20–30 хвилин.

Великим злом для здоров'я є такі шкідливі звички як куріння і вживання спиртних напоїв. Вони знижують працездатність, завдають шкідливого впливу на вищу нервову діяльність і на особистість людини.

ІДК 37.013 + 374.7

ЩОДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У БІЛОРУСІ

О. А. Ісаєва

В галузі організації освіти дорослих Білорусі загалом можна виокремити два підходи. Перший з них, будемо вважати, є тенденційним, класичним (за С. А. Мацкевич – інерційним), який передбачає чітке планування контингенту дорослих, обов'язкове проходження системи підвищення кваліфікації кожні п'ять років, а також відповідність змісту освіти кваліфікації викладачів.

Другий підхід за своєю сутністю є інноваційним. Він передбачає певні задачі розвитку, характеризується новими ідеями, вимагає осучасненої гуманістично орієнтованої, демократичної організації діяльності. Саме нові ідеї, їхня ґрунтовність гарантують успішність того або іншого проекту, ініціюють попит на відповідні інформаційні й кваліфікаційні ресурси [1].

У Білорусі триває розробка положень Концепції якості освіти, в якій зокрема передбачено здійснення моніторингу якості освіти дорослих. Для реалізації моніторингу якості освіти в системі підвищення кваліфікації передбачається здійснення стандартизації параметрів якості освіти, проектування й програмування освітніх процесів, систематизації та технологізації моніторингових процедур, інформаційного забезпечення моніторингу якості, а також реалізація «продуктів моніторингу» через управлінську позицію [2].

В Республіці Білорусь організуються певні заходи у контексті освіти дорослих. Так, 15–17 вересня 2008 року в Мінському міжнародному освітньому центрі відбувся Перший Фестиваль неформальної освіти дорослих у Білорусі. Учасники прийняли Резолюцію Фестивалю неформальної освіти із сподіваннями, що ідеї та пропозиції, викладені в ній, слугуватимуть керівництвом до дій щодо розвитку освіти дорослого населення як навчальним закладам, так і відповідним державним інституціям [2].

Термін «неформальна освіта дорослих», не дивлячись на його присутність в багатьох актуальних міжнародних документах, на превеликий жаль не знайшов свого відображення у Кодексі Республіки Білорусь про освіту, який набув чинності в 2011 році. В статті 240 Кодексу йдеться лише про систему додаткової освіти дорослих, в рамках якої вона визначається як вид додаткової освіти, спрямований на професійний розвиток слухача, стажера та задоволення їх пізнавальних потреб [4].

Радою Міністрів Республіки Білорусь 15 липня 2011 року було прийнято Постанову № 954 «Про окремі питання додаткової освіти дорослих». Даною постановою серед вирішення інших питань було затверджене «Положення про навчальні курси додаткової освіти дорослих». В ньому було встановлено, що навчальні курси – це освітній захід, спрямований на задоволення пізнавальних потреб слухачів в певній сфері професійної діяльності або галузі знань. У Положенні підкреслювалось, що засвоєння змісту освітньої програми навчальних курсів не спрямоване на придбання професії, перепідготовку та підвищення кваліфікації керівних працівників, спеціалістів, робітників та службовців [4]. Термін отримання додаткової освіти дорослих при засвоєнні змісту освітньої програми навчальних курсів, а також тематика навчальних занять, наповнюваність навчальних груп мали самостійно встановлюватися установами додаткової освіти дорослих, іншими організаціями, індивідуальними підприємцями, яким відповідно до законодавства було надано право здійснювати освітню діяльність.

В Білорусі функціонує товариство «Центр соціальних інновацій», яке є одним із засновників мережі Асоціації громадянської освіти. За ініціативи цієї організації здійснюється видання журналу з питань громадянської освіти «Адукатар», в якому знаходять відображення й матеріали з проблем освіти дорослих. Співробітники вищезазначеного Центру проводять близько 30 навчальних курсів та семінарів на рік, які охоплюють у середньому 300-400 учасників, включаючи мультиплікаторів (педагогів, соціальних організаторів, соціальних працівників, які працюють з більш широкими верствами населення). Ними також здійснюється підготовка менеджерів, тренерів й інших фахівців, котрі сприяють розвитку освіти дорослих у державі [3]. Уся освітня й просвітницька діяльність товариства спирається на стратегії активного навчання, а саме, навчання через діяльність і залучення учасників до процесу конструювання знань.

У розвитку освіти дорослих важливу роль відіграє дистанційне навчання. В Республіці Білорусь послідовний розвиток дистанційної освіти відбувається з 2000 року. Центр дистанційного навчання Білоруського Державного Університету інформатики і радіоелектроніки було створено 20 грудня 2001 року як підрозділ факультету заочного та дистанційного навчання. Основне завдання центру – забезпечити реалізацію дистанційного навчання у БДУІР, стати сполучною ланкою між педагогічним персоналом і тими, хто навчається [2].

Зі сказаного ми можемо зробити висновок, що система освіти Республіки Білорусь характеризується розвиненою мережею закладів освіти для дітей і молоді, удосконаленням структури та змісту професійної підготовки виробничого та невиробничого персоналу, адаптацією до нових умов системи підвищення кваліфікації й перепідготовки кадрів, посиленням уваги науковців, педагогів-практиків до сектору освіти дорослих. Звернення до даного ресурсу актуалізує ряд проблем, обумовлених тим, що ця галузь організованого навчання є одним з наймолодших секторів освітньої системи, а отже дає нам можливість досліджувати дану проблему у подальшому її розвитку.

Література

1. Мацкевич С. А. Современные философские проблемы системы образования взрослых в Беларуси / С. А. Мацкевич // матеріали порталу «Методологія» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.methodology.by/index.php?option=com_content&task=view&id=132&Itemid=35.
2. Аніщенко О. В. Сучасна освіта дорослих: досвід Республіки Білорусь / О. В. Аніщенко // Нові технології навчання: наук. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України; О. П. Гребельник (гол. ред.). – К., 2009. – № 59, ч. II, спецвипуск. – С. 108–112.
3. Образование взрослых и гражданское образование // матеріали веб-сайту Центру соціальних інновацій [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.csi.by.com/ru/ae.htm>.
4. Лабода С. Неформальное образование в Беларуси: провайдеры, ключевые тенденции и перспективы на будущее / Сергей Лабода // Неформальное образование для региональных демократических трансформаций. Исследование / под общей ред. Д. Карпиевича и Г. Усатенко. – Фонд «Европа XXI», Киев 2012. – С. 39.

УДК 371.13:37.018.46:371.14

МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Г. В. Коліжук

З метою оволодіння учнями необхідного обсягу знань, умінь і навичок, сучасний вчитель повинен використовувати саме ті засоби, які би в першу чергу мотивували учнів до навчання та надавали їм можливість знаходитись саме в тому середовищі, до якого вони звикли і в якому почувають себе комфортно, зокрема засоби ІКТ. Однак, мотивація та стимулювання потрібні не тільки учням, але й їх вчителям.

У науковій літературі розрізняють зовнішню та внутрішню мотивацію. Зовнішня мотивація базується на різних видах заохочень та покарань, які в свою чергу стимулюють або гальмують поведінку людини. Внутрішня мотивація ж сприяє отриманню задоволення від роботи, підвищує самоповагу особистості, зацікавленість та почуття радості. Безумовно, цілком будь-якої діяльності є саме внутрішня мотивація. Ще Сергій Рубінштейн зазначав, що «люди поринають у діяльність заради неї самої, а не для досягнення яких-небудь зовнішніх нагород. Така діяльність є самоціллю, а не засобом для досягнення іншої мети» [1]. Згідно анкетування, вчителі початкової школи виділяють різні фактори сприяння впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес (Рис. 1).

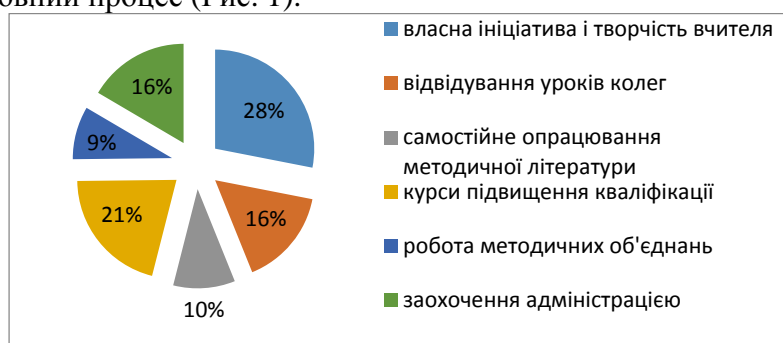

Рис. 1. Фактори, що сприяють впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес